

D MENO & PALUU
HYÖTY & HUVI
OIKOTIE
SARJAKUVAT
NUORET, SHAKKI & BRIDGE
RADIO & TELEVISIO

MENO & PALUU

MATKALLA MEILLÄ JA MUUALLA

MENO & PALUU, PL 95, 00085 SANOMA
(09) 122 2270, 122 2480,
FAXI (09) 122 2278, ht.matkailu@sanoma.fi

JARI LEHTONEN

BITSA KORPIMO

Noidurin kylän rouvat ovat kattaneet lervetuliaispöydän täyteen paikallisia herkkuja.

Musiikki on kylän omaa tuotantoa.

Täsmämatka eiliseen

► Suomalaisserkut ovat Marinmaan matkailun ensimmäiset asiakkaat – ja ainoat

BITSA KORPIMO

Kansallispuvun edustaa koristavat kolikot.

Ritva Korpimo

”Enää en voi luokse tulla!” Venäläinen yöjuna jyskyttää, kolisee ja nytkii päin Uralia, mutta viimeiset laulunhalut eivät vielä ole taittuneet vuoteistensa.

Suomalais-ugrilaisen matkatoimiston hämmästyttävä seuramatka on alkanut Pietarista, missä hyvä joukko savusunaklubin jäseniä ja kourallinen muita suomalaisia on noussut junan kyytiin. Luvassa on täsmämatka Volgaa pitkin, ja mitä onkaan luvassa: syryttyä kielisukulaisia, heidän uhrilehtojaan, saunojan ja samaaneita; lauluja, piirasia, kansantansseja ja ristipistotöitä.

Marinmaalle on pitkä matka, 20 tunnin ajan juna ylittää jokia ja halkoo soita, lehtipuumetsiä ja kyliä. Vuosipalveluja keittää kiivaasti liisä teetä samaan aikaan kuin paikalliset asukkaat kippitävät hengistyneinä köhti asemia. Ostaako joku sangolaisen karpaloita tai herkkutatteja?

Saksan rekisteröity Suomalais-ugrilainen matkatoimisto järjestää matkoja vain suomalaisille: Inkeriin, Laatokan taakse, sukulaisten sojen luo. Tämä on seitsemäs Ma-

rin-matka, ja ensi kesänä mareihin matkustetaan joka viikko. Matkanjohtaja **Leo Baskin**, entinen vepsäläisopettaja ja vähemmistökulttuurien tallettaja, väittää tietävänsä jo ensimmäisen illan perusteella, millainen seurue junassa istuu. Yksi pyytää ruoaman kaikkialta olutta niin paljon kuin käsiin mahtuu: ”Mutta vain olutta.” Toinen ei juo mitään. Kolmas kaivaa esiin omat jäälliset pikarinsa.

Iltapäivällä juna seisautuu Kotelnichissa. Tämä ei ole vielä Marinmaata, mutta ensimmäiset saunat odottavat.

”Löyly oli nautinnollista ja pehmeää”, **Esko Leppäkorpi** kirjoittaa myöhemmin matkastaan. ”Ainoastaan pistävä kisu häittäsi pitempiäkin nautintoani.”

Sillä Leppäkorpi kirjoittaa selvi-neensä toistuvalla kurkun huuhtelulla. Vasta Jostkar-Olan jälkeen ymmärrämme, mitä Baskin on tarkoittanut mainostaessaan paikallisia maimemia: ”Tällaisia ette Suomessa näe.”

Ne ovat uskomattomia, ja horisonttiin asti kurottavat pelot sumentaisivat suomalaisen maataloustuottajan järjen valon. Edempänä pelot pienenevät vähäsen, mutta valtavia ne ovat yhä.

Kaikki kasvavat perunaa, ja kaikkien laidoilla ahertaa kylälaisten kookkuselkäinen joukko korjaamassa satoa pelkkien lapioiden avulla. Koneita ei näy missään.

Meille entisille rajaseurulapille matka Marinmaalle on täsmämatka eiliseen.

Eivätkö kotikylänkin laidat pais-taneet samanlaista harmaata hirs-

salvosta kuin Nursolassa tai Untsoo-sa? Ja entäpä kovapintaiset savitiet, jotka sateella pehmenivät, tai vesijohdot tai siikkosetit, joita ei ollut.

Siellä odottavat jo kansallispu-kuiset rouvat **Loshkina, Petrova** ja **Volkova**, joita puhuttelemme kohtsiilään enää **Elviraksi, Nad-jaksi** ja **Zojaksi**, ja siellä odottaa riokkua pitopyöjä.

Naiset laulavat ja kaastelevat suo-malaisten kurkkuan omatekoisia ryyppyjä. Ottakaa toki syötävää! Ja sitten mennään taas saunaan.

Ne, jotka eivät sauno, vietiään seuraavaan ruokapöytään. Kun se on tyhjenetty, kävellen hake-maan saunoja, ja kas: täälläkin on tarjolla ateria. Juuri kun voimattomat ruokavieraat uskovat lopulta päässeensä karkuun, jostakin il-mestyy pieni mummo, joka tempaa pakenevan armotta takaisin sisälle, sillä hänen ruokitaan ei ole vielä syöty. Tästä marilaista konjakkia! Ja meidän, marilaisten omaa leipää! Ota, ota!

Muut seuraavat talon olohuo-neessa, miten isäntä ahtautuu jalat edellä leivinuuniin esitelläkseen marilaisten omittuista saunomai-tapaa.

Yöyimme Untson kylälaisten luona. Aamulla joku kertoo nukku-neensa huoneesta, jonka lämpöä ei ole noussut yli 10 astetta. Toisille on annettu talon sisästä lämmitettä-vä huone.

Kylä on juuri niin köyhä kuin milhä se näyttäikin. Turistien ma-

joittamisesta saatavat rahat ovat ki-peästi tarpeen, vaikka kylässä on-kin tuottoisa sovhoosi. Sitä johtaa marilaisten kansanedustaja **Genna-di Saveljevits Grigorjev**, tempera-menttinen pakuväittäjä.

Kilpavehossa! Grigorjev esittelee vipeinä. Tämäkin tässä on mehe-tynyt hienosti: voitannut jo toisen bevošen ja lukuisia pesukoneita.

Jo matkan alussa olemme näh-neet ensimmäisen marilaisten py-tyistä paikoista: karvon ja sen vie-ressä kasvavan jättimäisen lehmuk-sien Tutkija **Rosa Tsetkareva** on noussut bussiin kertomaan mar-ilaisten luontotoukkoista.

Silti emme usko kaikkea. Luonto on marilaistille epäilemättä tärkeä, mutta hekö oikeasti palvelivat puuta? Vasta kun Untson kunnin-johtaja **Ivan Mihailovitš** puku selittää isänsä keskellä uhrilehtoa selittämässä, miten viinanotto es-tää häntä tyhtymästä uhripöydästä hänen isoisänsä tapaan, alamme taipua.

Pyhien puiden oksille on ripus-tettu kymmeniättä kansankappaleita, kirjallisia pyyheläisiä, mar-ilaisten kotipöydissä. Jokainen niistä merkitsee jomalle osoitettua pyyntöä. Ne ovat uhrilehtoja, kivi-vämpiä kuin se pääsiipä, joka teuraatetaan aina kesän vuorissa uhrilehtojissa.

Ja sitten on sanottava pikem-m. Marilaist jäivät, kun me takkamee Kazanin, Moskovan ja Pietarin. Mitä kauemmas edhimme, sen pa-remmiin ymmärrimme, mikä work-kua uhkaa.

Oma kieli, kulttuuri ja uskonto ovat vaaran alla niin kuin olemme jo tieneekin.

Olkukohan meidän pitänyt re-pustaa puuhun saksan?

TIETOKULMA
Alle puolet mareja
► Marilaisten tasavalta Mari El sijaitsee vajaa 900 kilometriä Moskovasta itään, ja siellä on reilut 700 000 asukasta. Heistä noin 40 prosenttia on mareja.
► Maria johtaa alun perin moskvalainen presidentti Leonid Markalov, ja tasavallan marioppositio on valkeuksissa. Lukuisia aktivisteja on hakattu, ja ainakin yksi heistä on kuollut epäselvissä olosuhteissa.
► Virallisesti mari on toinen

PENETI TUOHIMAA

Marilaistalossa on suljettu pihapiiri.

JARI LEHTONEN

Noidurin kylän päätie on lintujen käytössä.

JARI LEHTONEN

Jokainen pyhäin puuhun ripustettu liina on rukous.